

Ms Ala Iatco, on behalf of Eurasian Harm Reduction Association – 9 March 2026, [145 Session of the Human Rights Council \(ICCPR\)](#).

Thank you for the opportunity to speak today on behalf of the Eurasian Harm Reduction Association.

Moldova has made commendable progress in many areas, aligning its laws with international human rights standards. This effort is truly appreciated. However, from our work on the ground, beyond the official reports, we observe that some vulnerable people – especially those who use drugs, and particularly women in this group – still face significant and painful challenges. This isn't just about written laws; it's about real practices that contradict human rights principles.

I will begin with access to justice, a fundamental right. Moldova has a system for state-guaranteed legal aid, promising fairness for all. Yet, in practice, this assistance is often compromised. Through our specialized paralegals, coordinated by the Union for Equity and Health, a NGO working in the harm reduction field and advocacy for human rights, we constantly document cases. People are detained and interrogated for drug use or possession without a public lawyer, even though the law requires it. Imagine being confused, scared, and alone, without knowing your rights. This isn't just a delay; it's a profound failure to protect basic human dignity at a crucial moment.

And even when lawyers are appointed, the quality of legal aid can be alarmingly unsatisfactory. This is due to prejudice, a lack of knowledge about addiction, and discriminatory attitudes towards people who use drugs. We have not seen a single case where lawyers requested a pre-sentencing report. Such a report would assess the person's situation and the pressures that led them to break the law, helping to establish a therapeutic path, even within the justice system. This is vital to match the punishment to the person's true circumstances. Even more alarming, in a recent parliamentary session on February 26th, 2026, during the Minister of Internal Affairs' report on the drug situation, some Members of Parliament openly suggested bringing back the death penalty for these individuals. This is a chilling thought that speaks volumes about the deep-seated prejudice we face.

Next, I must highlight the heartbreaking situation for women. While Moldova has laws to protect women from violence and signed the Istanbul Convention, those who use drugs often face double discrimination. Shelters, meant to be safe havens, *exclude* women who use alcohol or drugs. I want to share a brief story about Elena (using drugs for 14 years), a mother of three young children. This winter, with no means to heat her home or feed her children, she desperately sought help. But without a thorough assessment or a proper social intervention plan, Elena was denied placement in a crisis center. Her children were separated from her, placed with an unknown family, and Elena was left in the freezing cold. This is not just unfair; it's a cruel barrier that pushes women into deeper danger, denying them basic safety and support simply because of their health status.

Finally, let's talk about the narcological registry. This mandatory system, inherited from Soviet times, keeps sensitive health information about people who use drugs for many years, often without their full consent. The conditions and rules for removal from this registry are unclear. People don't know they must regularly visit a narcologist for three years to prove they no longer use drugs. Because of this lack of clarity, they remain on the registry for years, until it restricts their rights – for example, their right to employment or parental rights.

Iulia, a 30-year-old woman, was almost stripped of her parental rights during a divorce, simply because she was on the narcological registry from seven years ago. She had never received clear information and had simply forgotten about this "social condition." We have numerous cases where people are denied jobs because employers know they were or are on the registry, even when the law does not prohibit these professions. Some are even dismissed from their jobs for different reasons, just because the employer found out about their registry status.

This fear of being on the registry actively stops people from seeking health services, including specialized ones, or to receive treatment for addiction it is mandatory to be registered in Moldova. The Ministry of Health reported in early 2026 that only 665 people were included in opioid agonist treatment. This represents a mere 6% of the estimated opiate-using population. This means thousands are left behind, choosing silence and isolation over vital help, trapped by fear of long-term stigma, discrimination, and punishment.

These issues form a clear pattern of discrimination and denial of basic human rights for people who use drugs.

Therefore, we respectfully ask the Committee to recommend that Moldova take decisive action to:

- Ensure high-quality legal aid for people who use drugs.
- Transform the narcological registry into similar evidence to any other chronic disease, free from negative social consequences.
- Ensure access to shelters and social support services for women who use drugs.
- Provide essential, ongoing training for police, social workers, and health staff to better understand the needs of people who use drugs and offer support without discrimination.

I believe in Moldova's potential to build a truly equitable and just society. Please help us catalyze these changes, so that we leave no one behind.

Vă mulțumesc pentru oportunitatea de a vorbi astăzi, în numele Asociației Eurasiatice pentru Reducerea Riscurilor.

Moldova a făcut progrese notabile în multe domenii, aliniindu-și legile la standardele internaționale ale drepturilor omului. Acest efort este, fără îndoială, lăudabil. Cu toate acestea, trebuie să împărtășesc că, dincolo de rapoartele oficiale, observăm în munca noastră din teren, că unele persoane vulnerabile – în special cele care consumă droguri, și în mod deosebit femeile din acest grup – se confruntă în continuare cu provocări semnificative și dureroase. Este vorba atât despre legi și prevederi scrise, precum și despre practici care contravin unor legi aliniate drepturilor omului.

Să începem cu accesul la justiție, un drept fundamental. Moldova are un sistem de asistență juridică garantată de stat, o promisiune de echitate pentru toți. Totuși, în practică, această asistență este compromisă. Prin intermediul parajuriștilor specializați, coordonați de Uniunea pentru Echitate și Sănătate, o ONG care oferă servicii de reducere a riscurilor și face pledoarie națională pentru drepturile persoanelor consumatoare de droguri, documentăm constant situații în care persoanele sunt reținute și interogate pentru consum și posesie de droguri, fără a le asigura asistența unui *avocat public, așa cum prevede legea*.

Chiar și atunci când sunt desemnați avocați, calitatea asistenței juridice este alarmant de nesatisfăcătoare, datorită prejudecăților, lipsei de cunoștințe în materie de adicții și a atitudinii discriminatorii a acestor avocați față de persoanele consumatoare și dependente de droguri. Nu există nici un singur caz, în asemenea situații când avocații să solicite efectuarea unui referat presentințial, care să evalueze situația persoanei și constrângerile care l-au determinat să încalce legea, pentru a putea stabili un parcurs terapeutic, chiar și prin prisma justiției, care să corespundă situației persoanei. Mai recent și foarte alarmant este faptul că chiar în plenul parlamentului (la data de 26 februarie, 2026), în timpul raportului Ministrului Afacerilor interne pe marginea situației privind drogurile, unii deputați s-au exprimat că pentru aceste persoane e necesar de a readuce pedeapsa cu moartea.

Iar pentru a evidenția situația femeilor consumatoare de droguri și accesul îngreunat la servicii de protecție și adăpost – vă voi povesti scurt despre cazul Elenei – mamă a trei copii minori, care pe perioada iernii nu are resurse să încălzească casa unde locuiesc și nu are cu ce-și hrăni copii. Elenei i-a fost refuzat plasamentul într-un centru de criză și fără o evaluare minuțioasă a

situației pentru un plan de intervenții sociale, a fost separată de copii, aceștia fiind plasați într-o familie necunoscută lor, iar femeia lăsată în frig.

În cele din urmă, vă voi vorbi despre registrul narcologic. Acest sistem obligatoriu moștenit din timpurile Uniunii sovietice, păstrează informații sensibile despre sănătatea persoanelor care consumă droguri timp de mulți ani, fără ca aceste persoane să-și ofere consimțământul. Condițiile și regulile în baza cărora aceste persoane pot fi scoase din această evidență nu sunt aduse la cunoștința oamenilor în mod clar. Oamenii nu cunosc faptul că cu regularitate trebuie să se prezinte în decursul a 3 ani în cabinetul medicului narcolog, pentru a demonstra că nu mai consumă droguri și pot fi excluși din această evidență, astfel ei rămân în evidență ani la rând, până într-un moment când aceasta evidență le îngrădește anumite drepturi. De exemplu cel de angajare, sau drepturile părintești. Actualmente, Iulia, o femeie de 30 de ani, fiind în situație de divorț a fost cât pe ce să fie lipsită de drepturi părintești din motivul evidenței narcologice, la care i-a fost înregistrată 7 ani în urmă, după care femeia nu a mai interacționat cu organele de ordine sau medicii și pur și simplu a uitat de această condiție socială a sa. Avem numeroase cazuri când oamenilor li se refuză angajarea pe motiv că se cunoaște că au stat la evidență narcologică sau sunt în prezent în această evidență, deși legea nu prevede interdicții pentru aceste profesii la care ei încearcă să se angajeze. Avem cazuri când oamenii sunt eliberați din funcții în baza a diferite motive, doar pentru că angajatorul a aflat că persoana este la evidență narcologică.

Teama de a fi incluși în acest tip de evidență, face ca oamenii să nu se adreseze la serviciile de sănătate, inclusiv cele specializate. Ministerul Sănătății raportează la începutul anului 2026 doar 665 persoane incluse în tratament de suport cu agoniști opioizi, număr ce constituie doar 6% din populația estimată consumatoare de opiacee. Acești oameni, aleg tăcerea și izolarea în detrimentul ajutorului, temându-se de stigmatizare pe termen lung, discriminare și pedeapsă.

Aceste probleme formează împreună un model clar de discriminare și negare a drepturilor umane fundamentale a persoanelor consumatoare de droguri.

Prin urmare, cerem respectuos Comitetului să recomande ca Moldova să ia măsuri decisive pentru:

- Îmbunătățirea calității asistenței juridice oferite persoanelor consumatoare de droguri
- Reformarea registrului de evidență narcologică în evidență similară oricărei boli cronice - fără teama de consecințe sociale negative

- Protejarea femeilor care consumă droguri prin asigurarea accesului la adăposturi și servicii de sprijin social
- Asigurarea unui sistem de instruire esențială și continuă pentru poliție, asistenți sociali și personalul medical pentru a înțelege mai bine nevoile persoanelor consumatoare de droguri și a oferi sprijin fără discriminare.

Cred în potențialul Moldovei de a construi o echitabilă și Vă rugăm să ne ajutați să catalizăm aceste schimbări, pentru a nu lăsa cu adevărat pe nimeni în urmă. Vă mulțumesc.